

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta - Katedra psychologie
Celetná 20, Praha 1

Posudek oponenta na diplomovou práci

Název práce: Dopady prenatalního stresu na psychický vývoj dítěte

The effects of prenatal stress on child development

Autorka: Barbora Škrdová

Oponent: Mgr. Ondřej Pešout, Ph.D.

Katedra Psychologie, FF UK

PŘÍNOS této diplomové práce lze spatřovat v komplexním zkoumání vlivu prenatalního stresu na vývoj dítěte se zaměřením na kognitivní, psychomotorické a sociálně-emoční aspekty.

CÍLEM předložené práce bylo prozkoumat více specifitěji dopad prenatalního stresu matek na psychomotorické, kognitivní a sociálně-emoční indikátory vývoje u pětiletých dětí se zohledněním možných přidružených vlivů (např.: postpartální stres u matek).

PO FORMÁLNÍ STRÁNCE předložená práce obsahuje 96 stran včetně všech jejich náležitostí (seznamu literatury, seznamu grafů, seznamu tabulek, seznamu obrázků, abstraktu, obsahového přehledu, a titulní strany). Práce je přehledně rozdělena do šesti teoretických a čtyř empirických kapitol, opatřených samostatným úvodem a závěrem. Práce následuje APA normu, kterou dodržuje. Ne vždy se autorce daří všechny matematické indexy zvýraznit kurzívou.

V TEORETICKÉ ČÁSTI se autorka soustředí na zevrubný popis studií týkajících se předporodního stresu a jeho dopadu na různé aspekty vývoje dítěte. Velmi oceňuji kapitoly, které se věnují mechanismům dopadu prenatálního stresu na vývoj plodu a následně dítěte, stejně tak i kapitoly věnované faktorům, které mohou tyto vlivy umocňovat či redukovat. Autorka velmi pečlivě studie popisuje a hodnotí jejich přínos a zdůrazňuje rozdílnost výsledků i metodologie, čímž se velmi dobře připravuje k další části celé práce.

V EMPIRICKÉ ČÁSTI autorka nejprve popisuje průběh longitudinální studie zaměřené na matky v předporodní fázi v několika zařízeních na Vysočině a dále navazující šetření, které následovalo matky i jejich děti důkladným šetřením vývojových indikátorů. Osobně bych v kapitole výzkumný soubor věnoval více prostoru i dětským participantům. Dále by mě zajímalo, jaká data týkající se hospitalizace dětí po porodu byla získána, a zda bylo možné je využít k analýze. Určitě by si zasloužila lepšího popisu analýza citlivosti, která vedla k úbytku z počtu 707 matek na 139 matek. Z jeho zmínky na str. 49 není jasné, jakým způsobem byla tato analýza provedena a jaká rozhodnutí vedla k vyloučení matek. Za další drobnou nejasnost považuji, že se nedozvídáme, zda byly dotazníky pro matky administrovány tužkou a papírem, elektronicky, či jejich kombinací.

Mimo výše uvedených poznámek autorka velmi dobře popisuje všechny postupy výzkumu, výběr vzorku a zvolené měřicí nástroje. Autorka také dobře popisuje hypotézy zaměřené na zkoumání mediace vztahu mezi prenatálním stresem a psychickým vývojem dětí pomocí postpartálního stresu matek. Zdůvodnění, jak autorka k těmto hypotézám dospěla, však zde není zcela zřejmé, ačkoliv lze jej vydedukovat z jejího předchozího textu.

Analýzy jsou dobře popsány a z nich lze vyvodit postup, který autorka při nich zvolila.

Neporozuměl jsem dobře, proč jsou některé tabulkové výstupy prezentovány v přílohách a jiné výstupy v textu. Mediace jsou dobře graficky znázorněny, a jelikož se neobjevily ani přímé, ani nepřímé efekty, nebylo třeba provádět testy významnosti nepřímých efektů.

V DISKUSNÍ ČÁSTI jsou všechna zjištění přehledně interpretována a diskutována v kontextu s publikovanou literaturou. Autorka svá zjištění interpretuje velmi dobře a nabízí možná vysvětlení, která se především váží k využití psychologických pracovníků při vyšetření vývojových indikátorů dětí po porodu. Autorka rovněž vyzývá k dalším možnostem výzkumu.

Na závěr bych chtěl podotknout, že hodnotím tuto práci velmi kladně. Longitudinální výzkum v ČR má velký význam, a i nesignifikantní výsledky této práce mají velkou hodnotu pro další vědecké poznání. V ústní části bych autorku vyzval, aby objasnila několik nejasností, které jsem zmínil v části o Empirické části, konkrétně aspekty analýzy citlivosti a rozhodnutí o vyřazení více než 500 participantek z následné analýzy. Tuto práci hodnotím **VÝBORNĚ a DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ.**

V Praze, 31. srpna 2023

Mgr. Ondřej Pešout, PhD.